

۲۱۷

۱۳۴۱

۱ تموز
۱۳۴۱

تورک تاریخ انجمنی

مجموعہ

عثمانلی ایمپراطور لغنده مسکوکات

(سکزیجی نسخه دن مابعد)

دیوان ، هفته ده ایکی کون طوپلانیوردی . فیما بعد جمعه ایرته سی ، بازار ، بازار ایرته سی ، صالی اولق اوزره درت دفعه طوپلانیماسی موافق کورولدی . میری مقاطعه لر اصلاح ایدلدی . خلق ، مراجه جیلرک اللرندن قور تاریلدی .

احمد ثانینک وفاتی و مصطفای ثانینک جلوسی ، ایش باشنده عزیمکار رجالک بولونماسی ، دولتی کوندن کونه ضعیف دوشوردی (۱۱۰۶) . مشیخت مقامنه خواجه فیض الله افندیکنک کچمه سی ، علمیه مسلکینی آلت اوست ایتدی .

جلوس مناسبتیه یکیکچریلره ایکی یوزاللی کیسه ، جبه جیلره اون بش ، طوپجیلره بش ، سپاه و سلحدارلره اون بشر کیسه آچه داغیدیلدی . هر جلوسده ، اوقاف مرتزه سیله متقاعدلرک ، دعا کولرک براتلری تجدید اولونور ، بوکا مقابل برر آیلق وظیفه لری میریه آلینیردی . بو-فرده عین اصول تطبیق ایدلدی : مجموعی یتیم بریوک ، اوتوز بش یک درت یوز آچه یه بالغ اولدی . یکیکچریلرک ایکی قسط علوفه لری ویرلدی . هپسی سکزی یوز یکرمی کیسه قدر برشی طوتدی .

اوسنه قبطیلردنه جزیه آلیندی . روم ایلی و آناطولوده قرق بش بیک قبطی واردی . اون بش بیکی خریستیانندی . مسلمانلره بشر ، خریستیانلره آلتیشمر غروش جزیه تعیین لولوندی . مجموعی ایکی یوز آلتیش بیک غروش به بالغ اولدی (۱۱۰۶) . مصطفای ثانی زماننده ده سفره دوام ایدلدی . آوستریا لیلره قارشی اولدقچه موفقیت استحصال اولوندی . برطرفدن سفره دوام اولونیور ، دیگر طرفندن وارداتک آرتماسنه چالیشیلوردی . نهایت ، توتون مسئله سی دولت رجالکنک نظردقتنی جلب ایتدی . یکیکجه نک قیه سندن یارمشر ، قرجه علیکنک قرق ، قابا توتونک یکرمیشر آچه کومروک ، توتون تارالریکنک دونمندن ده بر آلتون (رسم دوم) آلتیق اصول اتخاذ ایدلدی . بو صورتله خزینه یه یتیم سکزی یوک قرق درت بیک آچه تأمین

اولوندى . اولجه آلينان رسمله برابر يكي رسومك مجموعى سنوى يوز اوتوز يوك قرق درت بيك آچيه بالغ اولدى .

اون ايكنجى عصر هجريده ، يكي سكه لر ضربنه مصطفىا ثانى زمانده تشبث ايديلدى . او زمانه قدر ضربخانه ده (اشرفى آلتون) كسيلردى . بو آلتونك مصرده كسلن آلتوندن درهم و عيار اعتباريله چوق فرقى واردى . تجار ، استانبول آلتونلرغى طولارلر ، مصر و سائر بلده لره كوتورورلر ، يرينه وزنى اكسيك و مغشوس مصر آلتونى سوررلردى . استانبولده عادتاً عيارى تام و خالص آلتون قالماش كيدى . نهايت بو مسئله نظر دقتى جلب ايتدى . (طغراى هايون) ايله اسكى وزن و عيارده آلتون باصديرماسنه قرار ويريلىدى . آلتونك فيئاتى اوچ يوز آچيه اولاجقدى ، خزينه ده بو حسابله آليناجقدى . بو چارميه توسل اولوندوغى تقديرده ، استانبولدن خارجه آلتون چيقماسنه حاجت قالماياجق ، استانبول اشرفيسى فضله آچيه رايح اولاجقدى .

بوابده خزينه اوراق و شيقه سى بروجه آتيدر :

مصر محافظنه وقاضى و دفتردارينه و امراء مصر و يدى اوجاق ضابطلرى و سائر اعيان ولايت مصر قاهره يه حكم كه

حكم شرع شريف ايله درهم و دنانير موزوناتدن اولغله صدور اولده بيع و شراده بلا سكه وزن ايله تماضى اولنوب بده عهد خلفاده بيوجه خزاين و اموالدن ناشى عيار درهم و دنانيرده غش ظهور اتمكين محافظه عيار درهم و دنانير ايچون سكه اختيار اولنوب وزن مخصوص و عيار مخصوصنده قطع ايله ايدى مفسدين قطع و طريق غش سد اولنوب ممالك محروسه مده ملوك سالفه دخى متحدالوزن و العيار ذهب و فضه قطع و شرف و اعتبارلرینه كورمه قيمت تقدير و نام شريفلريله مسكوك ايدوب على وتيرة احده جمله نك معلومى اولدغى وجه اوزره تعامل و نقصان وزن و عيار و تمام قيمت كه غش محضدر بو امر محذور ارتكابينه من غش فليس منى حديث شريفنك وعدينه مظهر اولمقدن توقى و معاملات ناسى نسق واحد اوزره من غير تقرير تنظيم اولمشيكن سابقده اولان مصر و اليرلى و مصر اوجاقلرى طرفندن ضربخانه ناظرى اولطرك عدم تقديرلى سبيله مصرده قطع اولنان آلتونك يوز دانه سى يوز بدى و يوز سكر درهم رومى بلكه دخى زياده ناقص اولدوغندن ماعدا عيارنده دخى استانبول التونندن اون درهمدن زياده لكى جهتندن هر كس اخه ايدوب و تجار طائفه سى جلب منفعت ايچون ولايت مصره كوتوروب تكرار عيار ضميمه التون قطع ابتردوب خلاف شرع شريف حيله ايله انتفاع صددنده اولدقرندن بين الناس سكه هايونم تكثير و توفير بوليوب و تعامل ناسده دخى نيجه درلو اختلال و اختلاف نمايان اولغله ممالك محروسه مده رايح اولان فضه

ذهب وجه شرعى اوزره وزن و عيارده متحد و مساوى اولسى لازمه دن و دولت و بواعث
كميل عرض و ناموس سلطنت و دواعى امن و راحت كافه امتدز، اولقله بالجله خير خواهان
ولت عليهم اولان وزرا و علما و اعيان و اشراف و اهل سوق و تجار و ضربخانه عاشره
دماي و سائر اهل و قوف بيننده سكه هايونك تصحيح و انتظامى خصوصى مشاوره اولندقدم
الا استانه سعادتدمه قطع اولنان اشرافينك هر يوز دانهسى يوز اون درهم روى اولقى
وزره يوز اتنى درهم خالص آلتونه درت درهم عيار ضم و سكه هايونمله مسكوك اولغين ايدى
سده متداول اولان مخلوط عتيق استانبول و مصر و تونس و طرابلس و جزاير و مجار
لتونك هر يوز دانهسى يوز اون درهم روى اولقى و استانهده قطع اولنان التونك وزن
عيارى اوزره قطع و طغراي هايونمله سكه لئوب ايكيشر بيجى غروشه رايچ اولقى فرمان
ولنورسه بو وجه اوزره اولان يوز عدد آلتوندن طغراي هايونمله مسكوك اولان عيار
وزن اوزره طقسان عدد التون حاصل اولوركه ايكيوز يكرى بش غروش ايدر بو تقديرجه
سك دخي درهم كسرندن غيرى ضررى اولمز و كفره سكه سيله رايچ اولان يوزى اون درهم
لدز التونك اوزرينه اتنى بيجى درهم عيار ضم اولئوب هر يوز التونده بر درهم خرج و بر
رهم رسم ناظر اخراج اولندقدنصره طغراي هايونمله مسكوك يوز درت التون حاصل
ولور. از ديا د اولان درت التونك ايكيى دخي ميرى به النوب و ايكيشرى اصحابه
يريلوز. بو صورتده ناسك بيع و شراده اولان اختلال و اختلافاتى منقطع و عرضه
بإدالله من كل الوجوه اولى و انفع اولور ديو اتفاقرى ركاب هايون شوكتمقروغه عرض
ولندقدمه ماراح المؤمنون حسنا فهو عندالله حسن مضمونى شرف مقروننه امتالا وجه مشروح
وزره فرمان هايونم شرفيافته صدور اولوب و بو خصوصده مراد هايونم تكثير خزينه
نفع ميرى اوليوب اوج آبه دكين نظام بولنجه رسم ميرى النيوب و خلقتك معامله سنه خلل
طرقتدن و مال مرتبك تحصيلى تعطيلندن احتراز اولنقى اوزره اسكى سكه ايله مسكوك اولان
غشوش شريفى آلتون و كفره سكه سيله اولان فرنكى و مجار آلتونى و سائر اجناس نقود
لاده ذكر اولنان حساب و وزن اوزره برسنه يه دكين يادخى زياده حاصلى سكه جديده هايونم
تكثير و توفير بولنجه كا فى الاول رايچ اولغه امهال ايله سكه جديده هايونم خصوصنه نظام
يريلوب حالا استانبول و ادرنه و زمير و ارض رومده اولان ضربخانه عاشره لرمده واردوى
هايونم ضربخانه سنده بوكونه كلنجه احادناس و امنا و ملتزمين يدريله نيجه كره يوزبيك التون
بئوب قطع و سكه لئوب بين الناس تكثير و توفير بولغله عباداللهك امور تامللى نظام بولغين
ناء على ذلك مصر ضربخانه سنده دخي هر يوز التون يوز اون بش درهم مصرى كه يوز اون
درهم روى ايدر، وزن و عيارنده قطعيا مغايرت اولماق اوزره قطع ايچون استانه
سعادتدمه قطع اولنان آلتونك طغراو چاشنى سيكسى ارسال و فيابند قطع اولنه حق
آلتون كوندربلان نمونه كوره قطع و نظام و برك باندنه بوندن اقدم مفصل و مشروح
شروط و قيودى مشتمل خط هايون شوكتمقروغه معنون امر شريف جهات عظام صادر
اولشكين بوندن اقدم كوندرديككز عرض و محضرده سكه جديده هايونك طريق تمشينده
بلاد مصر به اهاليه توزيع و تقسيم ايچون آلتى يدى بيك كيسه لك مسكوك جديده محتاجدر

ديو تمليل اولنوب و بو دمه دركاه معلام قيوچى باشلرندن قره قاش زاده اسماعيل دام مجده ايله كوندريلان مجتده سكه جديده نك وجوده كله سنه تكرار تاكيد اولنور ايسه مصر وارساليه خزينه سى و بلكه امور ولايت قاطبه خلل پذير اولنور ديو تقرير و تحرير ايتدردوب فرمانم اولان سكه هايونم نظامى هنوز بر قابله افزاغ اولمدوغى معلوم هايونم اولغين ايمدى سنكه وزير مشاراليه و قاضى و دفتر دار و امراء مصر و يدى اوجاق ضابطلى و سائر اعيان ولايت مصر به سز ذكر اولنان شروط و قيود ايله سكه جديده هايونمك قطع و رواجنك نفع و ضررى ظاهر اولدقنصكره تعاونوا على البر والتقوى امر جليل القدرى ايله عمل و رفاه عباد ايله تكميل عرض و ناموس سلطنتى مستتب بويه بر امر مستحسنه نك تمشيتنه جله كز كمر بسته وفاق اولمق واجب ايكن اعدار واهيه و ضميغه ايراديله حالا ممالك محروسه مده نظام بولان امر جيلك تعطيل و اختلاله باعث اولدوغنكز طبع هايون ملوكانه مده تغير و تكدرد بادي اولمشدر. تحصيل سكه هايونمك وجه مشروح اوزره تجديدى اسباب اصلاح احوال مسلميندن اولغله اقبصاى مراد هايونم اولغين بو خصوصيچون خاصه سر خدمه لرندن مصلى زيد مجده تعيين وارسال و بونك صورت حصولى جلوه كر اولماسى ممالك محروسه مده ايدى ناسده رايح اولان دراهم و دنانيرك جله سى وزن و عيارده متحد و مساوى اولسنه موقوف اولوب و تعامل ناس ايچون سكه جديده ايله مسكوك اولمقدار اچقه اقتضاسى ايسه سكه عتيقه ايله مسكوك اچقه و التونك دفعة الغاسى مراد اولندوغى صورتده وارد اولوب بالاده تفصيل اولندوغى اوزره سكه جديده هايونمك كونده مقدارى توافر و تكثيرنه دكين اسكى اچقه و التونك دخى كافى الاول رواجنه امهال اولمقله بو خصوصده وجوه موانع بالجملة مرتفع اولديغندن غيرى اجداد عظامدن سلطان سليمان خان ابن سلطان سليم خان و سلطان مراد ابن سلطان سليم خان و اكرى فاتحي سلطان محمد خان نورالله مصاحفهم زمان سعادت قرانلرنده مصرده قطع اولنوب حالا خزينه عماره مده موجود اولان التونلردن اوج عدد التون ايله ينه جد امجد مرحوم و مغفور مشاراليه سلطان سليمان خان حضرتلرينك استانه سعادت لرنده كسيلان التونك عيارلرى يوقلندقد قده جله سى يكوذن و يكميار و حالا استانه سعادت مده قطع اولنان آلتون ايله جله سنك وزن و عيارى مطابق و مساوى اولغله حالا و سابقا مصر ايله بو طرفك عيار و اوزانده تفاوتى اولمديغى اظهار و اعلان ايچون ذكر اولنان درت عدد التون دخى مباشر مومى اليه يديه كوندرلمشدر . بو تقديرجه مصرك دراهم و عيار و اوزانى جميع ازمانده بلاد سائره به مخالفدر و قديم الايامدن برومصر التونى حالا مصرده قطع اولنان وزن و عيار اوزره كسيله كمشدر ديو عذر و علت اولمق اوزره ايراد اولنان كلام قبول سكه ضمنيده عاقل بر كلام بلا طائيل ايدوكى اشكار اولغين مقدا و حالا وارد اولان اوامر شريفهم مشروطى اوزره فيما بعد ضربخانه مصرده هر يوز آلتي درهم خالص آلتونه درت درهم عيار ضمى ايله يوزدانه سى يوز اون درهم روى كلوب و هر بر آلتون ايكي شربچى اسدى غروشه رايح اولوب و قديمى اولان كشوفه سندن ماعدا والير طرفندن ازدياد براچقه و برجه مطالبه اولميوب و قطع ايچون ناسك ضربخانه كتوردوكى التوندن دخى عتيق سكه ايله اولان التون ضربخانه به قطع و بركون دور ايدنجه خرج ضربخانه دن غير رسم ميرى و فايز نامله رايحه و رحه آلتامق اوزره بركون و بر ساعت مقدم سكه جديده هايونمك قطعنه مباشرت

ایلیوب و جامع اموال اولان محصلین و ملتزمین طفرای هایونم ایله مسکوک اولان جدید اشرفی التونی ایکیشر غروشه الال و مخلوط عتیق شریفی و جزایر و تونس و طرابلس التونی ویرلردن یوزدانه سی یوزاون درهم اولق اوزره الوب انجق عیاری تصحیحی و خرج ضربخانه سی ایچون هر بر آلتوندن یدیشر پاره دخی آلوب ایکیشر بجق غروش حسابنه محسوب ایله لر و یوز دانه سی یوز اون درهم روی کلمک اوزره مخلوط نصفی عتیق شریفی و نصفی یالدر التونی کتورلردن عتیق شریفی التونی قدیمی اوزره ایکیشر غروش ایله بر ربعه و یالدر التونی ایکیشر بجق غروشه الال . یالدر ایله مخلوط اولوب برینک عیاری فضله سی بونک کسیرنه مقابل اولغله شریفی عیاری ایچون باشقه ایچقه طلب ایلمه لر . و یالکز یالدر التونی الدقرلنده ایکیشر بجق غروش ایله ایکیشر پاره ازدیادی کتم ایله اصحابنه تعدی ایتمه لر و حرمین شریفین اهالیسنه ارسال معتاد اولان صره نک و مصر قوی مواجینک و قتيله ارسال و توزیع نک دخی تأخیر و تعویقنه قطعاً رضای هایونم یوقدر . اگر صره و مواجب اخراجی محمله کین جدید شرافی التون قطع و تکمیلی ممکن اولمزا یسه عتیق سکه ایله موجود اولان مصر التون نک تام الوزن و کامل المیار اولوب هر یوز دانه سی یوز اون درهم روی اولق اوزره تکمیل و وقتيله ارسال و توزیع اولنه . کذلک رکاب هایونمه معتاد ارسال اولان خزینه دخی وقتنه دکین بالجه جدید اشرفی اولق اوزره ایرشدر نک ممکن اولمذیق حاله انکدخی قصوری ینه دبستور مسطور اوزره هر یوز دانه سی یوز اون درهم کلمک شرطيله صحیح المیار عتیق شریفی التوندن تکمیل و ارسال ایدوب خزینه عامرجه دخی بو وجه اوزره المنفده تردد اولماغله سکه هایونمک جدیداً قطعی خصوصنده بر طریقله علت و نهانه ایلیوب و جواب اخره تصدی ایله بو امر لازم الاهتمامک تعویقنه باعث اولور وضع و حرکتدن بغایت توق ایلیه سر دیو مالیه طرفندن امر شریفم ویرلرکه موجبجه یازلمشدر . فی اواخر د ۱۱۰۸ (۱)

بناءً علیه مصر، اسکی استانبول، تونس و جزایر آلتونلریله « اهل خدمتک » استانبوله کتیردکری مخلوط آلتونلردن یوز اون درهم آلتون یوز آلتون اعتبار ایدلدی ، جمله سی ضربخانه یه ویریلرک طفرالی آلتونلر قطع ایندیریلدی . اسکی اشرفی آلتونی یرینه جزیه بدلی اولارق یکی طفرالی اشرفی آلتونی آلیناسی امر ایدیلدی . بوضورتله سکه فرقدن اپی فائده حاصل اولدی (راشد، جلد ۲، ص ۳۸۳) . استانبولده، تورک پاراسیله برابر، « کفره سکه سیله مسکوک » (ظولته) و (اسدی) ده تداول ایدر، فقط دردر بارا باش ویرمرک کچیریلیدی . بو ظولته لرله اسدیلرده ضربخانه یه کتیریلدی ، اولرکده سکه لری دیکشدرلدی، اوزرلرینه طفرای قونولدی . اسکی ظولته غروش لارک یرینه، یکی ظولته لر و غروش لار قطع اولوندی .

او سنه (۱۱۰۸) مصر ارساله سی کلدی . ارساله نک ایکی یوز کیسه سی، وزنی

و عيارى ناقص شريفى آلتونىدى . بو آلتونلر، ضربخانه ده باصيلان يېكى شريفى آلتونى حسابيله آنجق « تېمىش سىكز كېسە رومى » طوتىوردى . بو فرق مصر والىسىدىن طلب ايدىلگە برابر، مصر ضربخانه ناظرىنىك ھر سەنە مصر مالدىن تېمىش سىكسان كېسە آچقە چالدىنى، و كسىدىرىدىكى آلتونلر كە نەقسان و مەغشوش اولدىنى آكلاشلىدى . « اموال و اشىياسى طرف مىرىيە ضبط و تصرفندە اولان قىرى جانب بيت المالدن فروخت » اولوندى .

استانبول دە آچقە تدارىكلە مشغول بولونولدىغى صىرا دە، اردو (زەننا) دە مغلوب اولدى . مغلوبىتە سەبب، وزرانك بىرىنى چەكەمە سىدى . وزرا ، سردار اكرمك سقوطنى تامين ايجىن اونى دشمنە مغلوب ايتدىرمك ايسە مشلر، آرزولرىنە دە موفق اولمشلردى . بونىكە برابر ، احتراض و اخلاق دوشكۈنلىكى يالگىز وزرا آراسىندە دىكلدى . استانبول دە ھەركىس ذوقندە و صفاسىندە ايدى . « ندىم شىرىارى اولان كوچوك مؤذن دىمىكە شىر محمدچى اوتەدن برو آلتىكان شىر استانبولك نامداران ھوا و ھوسلردن اولوب كال ارتىكابلە شىر تىاب » ايدى . ۰۰ حتى صدر اعظم عموجه زادە حسين پاشا، استانبول قائم مقامى ايكىن « بىرىدە باصىلوب حضورلرىنە احضار اولندىقە تعزىرو تادىب ايتىملايدى » . عموجه زادە « بۈكۈنە شىخى مدخول الاحوال محرم حضور فاىض النور ملوكانە اولق و سىلە قىل و قالدىر دىو » كوچوك مؤذن سىرايدىن قوغدىوردى .

عموجه زادە صلح طرفدارىدى . مملكتى علم و عرفان ايلە يۈكسەتمەك ايسە يوردى . ذاتاً ھىرب دە اون دىرت سەنەدن بىرى قان و آتش ايجىندە ، موفىقتلر و ھىزىمتلرلە قارىشىق ، دوام ايدوب كىدىيوردى . نىھىت عموجه زادە بو جىع قتالە نىھىت وىرمەكە موفق اولدى . (قارلوفچە مەھدەسى) ، قرە مصطفى باشانك ھىرى يوزندن آچىلان فاجەئەنىك صولك پردە سنى تشكىل ايتدى .

عموجه زادە، وارداتك آرتماسىنە بۈيۈك براھىمىت وىردى . اھالىنىك قەھۋە ايجمە سەنە مساعىدە ايتدى . بو يوزدن خىزىنە يە اولدىقە منفعەت تاميننە موفق اولدى . قەھۋەدن كومروك رەسمى آلىنمايە باشلاندى . بىرقىە قەھۋەدن بىش پارا رەسم آلىنماقچىدى . ھىرب فلاكتنە قىشك شەقى دە انضمام ايتدى . اوسەنىك شىباطندە اولە بىرقىش اولدىكە ، خلىج طوگدى (۱۱۰۹) ، آلتى قارىش اكنندە جىسىم بىرالىق صىغە

اوطوردی . ایچندن دو قوز دانه « قیلج بالنی ظهور ایلدی » (راشد ، جلد ۲ ، ص ۴۲۷) .

مصطفای ثانی صلحدن ممنون اولدی . رعایانك ذمتنده قالان اوچ بیک سگسان بش کیسه آقچه بی عفو ایتدی . (طمشوار) رعایاسنك جزیه لری رفع ایلدی . ذاتاً اهلینك ویرمکه قدر تری یوقدی . حرب احوالی بی پریشان ایله مشدی . مصالحه دن سوکراء استانبولده صلح و سکون حاصل اولدی . مصطفای ثانی ده ، باباسی کبی ، آمر اقلیدیدی . آلر واکلنجه لر باشلادی . استانبولده سرای دو کونلری یاپیلدی . « میر آخور اول اولان قبله لی زاده علی بکک اصح اقوال اوزره کوهر وجودلری کنجینه عصمتده محفوظ اولان قادین افندیلردن برینه خفیة انتساب ایتدیکی دارالسعاده آغاسی نذیر آغا طرفندن جانب شهریاریه » خبر ویریلدی . قبله لی زاده اولاحبس ، بعده اعدام ایلدی (۱۱۱۴) . علی بک ، صدر اعظم عموجه زاده حسین پاشانك تعلقاتندیدی . عموجه زاده ، کوپرولونك قاردهشی حسن آغانك اوغلو ایدی . فاضل احمد پاشانك صدارتی زماننده کندیسنه (عموجه زاده) دیرلردی . قبله لی زاده علی بکک باباسی ده کوپرولو محمد پاشانك باجناغیدی . عموجه زاده « قبله لی زاده علی بک کندو خاطر خواهلرینه مخالف عزل و قتل اولمق کبی کیفیات قدر و اعتبارلرینه کسر ویرمکه » صدارتدن چکیلدی ، پک آز بر زمان سوکراده وفات ایتدی . اتباعنك ماللری و ملکلری مصادره ایلدی . پادشاه ، عموجه زاده نك بوتون خدمتلرینی اونوتدی . مصطفای ثانیك آواکلنجه لری دوام ایدیوردی . حرب بیتمشدی . مواجب و علوفه صیقیندیس یوقدی . حتی اوسنه ، بیک اوچ یوز اون کیسه آقچه موسقوف ایلجیسنك حضوره قبولی ائساننده داغیدیلدی . روسلره ، آوستریالیره و ونديکلیله قارشی آغیر هزیمتله دوچار اولوندوغی حالده ، بیک مشکلات ایله تدارك اولونان بارایی کوسترمك علتندن بر درلرواز کچله مدهی . اوزمانه قدر دیوان ارکانی دیوان کونلرنده مجوزه کیرلرکن ، « بعد الیوم سائرلردن ممتاز اولق ایچون ، دیوانه قلاوی ایله کللری امر ایلدی .

صدر اعظم رامی محمد پاشا ایراد و مصرفی یولنه قویمايه چالیشدی . خیلی تصرف اجراسنه موفق اولدی . دفتر دار دائره سنده اموال میریه نك آلتوب ساتینماسندن پارا آلانلرك منافعی میرییه تخصیص ایتدی .

او زمانه قدر چوقه (سلانېك) ده يهوديلر طرفندن اعمال اولونودى . صدر اعظم ، بونلرى (ادرنه) يه كتيبتدى . « ملل نصارا چوقه نك تسنيم وصبغ ولوازم سائر سنى ممالك محروسه دن آلورلر ايكن بزم مملكتتمزده چوقه ايشلتامك قسور همتدن غيرى حائه محمول دكلدر . اكر چوقه ايشلتدرمكه بر صورت ويره بيلورسكز ، استادلريكزه مأمولدن زياده احسان وانعام وچوقه لوازمى من بعد طائفة افرنجيه بيع ايتديرلماكمده كايىنبى سى واهتام اولنور » ديدى . كذا بروسه دن ده ايبكى وديبا قوماش ايشله ينلرى چاغيردى . « ممالك اجنبيه » دن توركيه يه قوماش صوقدورماق ايچين ، قوماشك (بروسه) ده ايشلنمه سنى تكليف ، وهرارزولرينك يرينه كتيبله جكنى وعد ايتدى (۱۱۱۳) . جبه جيلرك گذشته علوفه لرى وىردى . ترسانه ايشلرى دوزهلدى . مملكتده داخلى صنايعى حمايه ايتدى .

حربك ختامى خلقه بر آرز نفس آلديردى . فقط صلحدن اك زياده استفاده ايدن ، شيخ الاسلام خواجه فيض الله افندى اولدى . فيض الله افندى ، حربك بوتون فلا كتلىرى كوردىكي حالده ، دولتك اصول ونظامنى بوزاجق احتراصلردن بردرلو تجريد نفس ايده ميوردى . مشيخت ومناصب ، فيض الله افندى عالمه سنك آرپه لى مثابه سنده ايدى . كندى معلمى اولق حسييله ، خواجه فيض الله افندى يى مصطفىاى ثانى ده التزام ايدىوردى . مصطفىاى ثانى ، دشمنه قارشى كوستردىكي متاتى ، خواجه سنه قارشى كوستره مه دى . (ادرنه وقعه سى) فيض الله افنديك قتلى ومصطفياى ثاينك خلعيله نتيجه لندى (۱۱۱۵) . يرينه آوجى سلطان محمدك اوغلو احمد ثالث جلوس ايتدى .

احمد ثالث ايلك ايشى ، كنديسنه سلطنتى تايمين ايدن عصيانى ياتيشديرمق اولدى . هر عصيانده اولدوغى كې ، ادرنه عصياننده ده زوربالقه تميز ايدنلر بولوندى . بونلرك اك ايلرى كلى ، چاللق احمددى . چاللق احمد ، پاشالغه قدر ارتقا ايتدى . فقط شخصى مزيتدن زياده زوربالق قوتيله يوكسك مقاملره صعود ايدن هر زوربا باشى كې ، اونك ده عاقبتى قتله وخسرانله نتيجه لندى .

ايلك اجرا آت سكه مسئله سندن باشلادى . « قول طائفه سنه مصر و رجج مواجبرى اخراج » اولوندى . « سكه خصوصى مشوش اولق روا » كورولمده دى (راشد جلد ۳ ص ۱۳۶) . ضربخانه ده باصيلان پارا يتمش ، مصرده باصيلان پارا

آلتش عیارنده ایدی . آراده اون درهم فرق اولدینی ایچین بر چوقلری مصردن زیوف پارا طوپلایوب استانبوله کتیریورلر ، ضربخانهده باسیلان واستانبولده تداول ایدن صاغ پارا ایله تبدیل ایدرک اون درهم فرقدن استفاده ایدیورلردی . بوندن باشقه ، استانبولده برچوق قلیزئلرده واردی . بونلرک اللرنده کی پارالر کاملاً « مقصوص » دی . نهایت دولت رجالی اعلان ایتدیلر : هرکیم بو زیوف ومقصوص پارالری ضربخانهیه تسلیم ایده جک اولورسه ، ضربخانه بو پارالری یتیش عیار حسابیله طارتوب آلاجق ، هراون بوچوق زیوف پارا اوندرهم یکی پارایه تبدیل ایدیلر جک ، « زیوف ومقصوص پارالر » آلتش سکزر عیارنده قطع اولوناجقدی . بومسئله نك استانبولده تطبیق قولایدی ؛ فقط روم ایلنده زیوف ومقصوص پارادن باشقه سکه یوقدی . خلق « خزینه وتکالیف دیوانیه » ایچین بوپارالری ویرمکه مجبوردی . تحصیلدار بو پارالری آلمادقلری تقدیرده « اموال میری کچ تحصیل و بازار معاملات تعطیل » اولوناجقدی ، خلق آلیش ویریشده زیوک مشکلاته اوغرایاجقدی . بوکاده بر چاره دوشونولدی . تحصیلدارلره ، زیوف پارانک یوز اون درهمه مقابل یوز درهم یکی پارا ووروب تحصیلاتده بولونمالری ، ملتزممركده بو کی طوپلانان زیوف پارالری ضربخانهیه تسلیم ایتهلری امر ایدلدی . تحصیلدارلره برابر وزنه دارلرده کوندریلرک یکی پارا هر طرفه داغیدلدی . پارا مسئله سی بوضورتله ، ممکن مرتبه ، بولنه قوندی .

احمد ثالث دوری ، پارا مسئله لرینک وعلوفه یوزندن چیقان عصیانلرک الک زیاده سکونت بولدوغی بر دوردر . بو دورده اوجاق مواجی منتظماً ویریلدی . صاحدن ، ممکن مرتبه ، استفاده چاره لرینه باقیلدی . وزرانک پادشاهی (ترسانه قصری) نه ودها سائر قصر لره دعوت ایده رک ضیافت ویرمه لری اصولی باشلادی . سرایه (مصر ارسالیه سی) منتظماً کلیوردی . بوکا ، (کلار عامره ایچون اوجاقلق ارسالیه) تعبیر ایدیلیوردی . مقداری بوجه آتیدی :

۳۶۰۰۰ کیله پرنج	۹۰۰ قیه نشادر
۴۲۶۶۰ قیه شکر	۲۵۰ د خیارشنبه
۲۵۰۰ کیله نخود	۷۲ د سناءمکی
۲۵۰۰ کیله عدس	۹۰۰ د شعریه

۹۰۰	قيه خلیخل	۲۱۷	قيه اجزاء حاره
۳۲۴	» دارچین	۲۵۲	» خناء مصری
۱۸۰	» زنجبیل	۹۱۴	» تمر هندی ، حب العزیز وقورطوم

مجموعتك بدلی سنوی الی مصری کیسه ایله اون طقوز بیك الی بش پاره مرتجی ویکرمی بش کیسه اون درت بیك آلتی یوز سکسان دوقوز پارادن مصارفی حساب اولونوردی. نولون بحسابه داخل دکلدی (خزینة اوراق، مهمه دفتری ۱۱۱۴). بوندن باشقه ، هر سنه ینه مصردن سرای ایچین ایکی یوز درهم عنبر کلردی. عنبرک کیلارچی باشییه تسلیم ایدلمه سی اصولندی . ۱۱۱۹ سنه سنده « ضرورته باعث اولوب والا آن زیاده لزومی » اولدیفی ایچین « آستانه سعادت » ه عنبر کوندرمه سی ضمننده مصر والیسنه حکم یازیلدی (خزینة اوراق، مهمه دفتری ۱۱۱۵).

مصر خزینهنسک ورودی مهم بر حادثه ایدی. وقعه نویسلر ، مصر خزینهنسی کلیرکمز درحال « هر سنه معتاد اولان مصر خزینهنسی امراء مصریه دن بریله طرف دولت قاهره یه واصل اولوب خزینة عامریه تسلیم اولندی » طرزنده دقتلرینه قید ایدرلردی . قانونی زمانسنده مصر خزینهنسی اوچ یوز بیك آلتوندی . بوخزینه دوغروجه (بدون ، بودین) ه ارسال اولنوردی (پچوی ، جلد ۱ ، ص ۳۶).

۱۱۱۶ ده ، سکه احوالی تنظیم اولوندیفی حالده ، اوچ سنه صوکره ، ویریلن امرلری تأکیده لزوم کورلدی . (ادرنه) طرفلرنده آلتون (زیوف و مقصوص) آتجه کچوردی. حال بوکه ، اولجه (ادرنه) یه ده یکی پاره دن اون بش کیسه کوندرلمشدی. بوحال ، دیوانک نظر دقتنی جلب ایتدی. ادرنه قاضیسی ایله ادرنه بوستانجی باشیسنه آتیده کی امر کوندرلدی :

ادرنه قاضیسنه و ادرنه بوستانجی باشی سنه حکم که

حالا ضربخانه عامرهمده سکه هایونلمه مسکوک جدید پاره و صاغ و صبحیح و عتیق پاره رایج اولوب زیوف و مقصوص پاره رایج اولیوب انجق زیوف و قرقق پاره اصحابی اولمقوله پاره لرین رضالریله ضربخانه عامرهمه کتوزوب تبدیلن مراد ایلدکلرنده یوز درهمی قال اولنوب چاشنی طوتلدقده یتش عیارندن ناقص اولان زیوف و مقصوص پاره ضربخانه عامرهم حسابنه مناقض اولمغه ناسک بدنده بولنوب رضالریله کتوردکلری زیوف و کسک پاره وزن اولنوب یوز درهمدن چاشنی طوتیلوب یتش عیاری بولنان پاره نك هر اون بچق درهمی ایچون اون درهم جدید پاره ویریلوب یتش عیارندن نقصان اولورسه عیاری تکمیل و یتش عیارند

حسابچە اون بچق درهنه اون درهم و يربلوب في بعد زيوف و مقصوص پاره كچامك اوزره استانه سعادتمده نظام و يربلكله محيۀ ادرنده دخي ناسك معلومي اولوب جله به اعلان و اشاعت اولماغچون ضربخانه عامرە مده جديداً قطع اولنان پاره دن بوندن اقدم اون بش كيسه جديد پاره ارسال و منزل مشروح اوزره ماليه طرفندن امر شريفم تنبيه اولمشيكن حاليا ادرنه و اطراف و انجاسنده زيوف و مقصوص پاره كچدوكي استماع اولمغله سزكه مومي اليهماسز تهاون و قكاسلكزه جل اولنوب مشئول و ممانب اولمش سزدر . امر شريفم وصولنده مقدمافرمام اولدوغى اوزره سكة هايونغله مسكوك جديد پاره و صحيح العيار و تام الوزن عتيق صاغ پاره رايج اولوب و مقصوص پاره في بعد رايج اولماق اوزره زياده تقيد و اهتام و اصناف كتحذالريته تنبيه و تأكيد و تهديد اولنوب و بعدالتنبيه متنبه اوليوب يدرلنده زيوف و مقصوص پاره بولنانلر هر كيم اولور ايسه اخذ و حبس و جزالري ترتيب اولماغچون در دولتمدارمه اسم و رسم ريله عرض و اعلام ايليه سز . شويلكه بوندن صكره امر شريفمه مخالف اكر ادرنه و اكر اطراف و انجاسنده زيوف و مقصوص كچديكي استماع اولنور ايسه بو خصوصه سزك تسامح و تهاونكن مقرر و محقق اولمغله عزل ايله اكتفا اولنوب عقاب شديد ايله معاقب اوله جفكزي مقرر يلوب اكا كوره زياده بصيرت و انتباه ايله حركت و بين الناس في بعد زيوف و مقصوص پاره كچامك اوزره كركي كبي اهتام و دقت ايلكن باينده فرمان عاليشان يازلمشدر . في اوائل ۱۱۱۸

قواق اوسته سنه حكم كه

سكة هايونغله مسكوك اولان التون و جديد زولته و پاره و چل اچنهك قره دكز طرفنه مرورينه ممانعت اولنوب آنجق كقره سكه سيله مسكوك اولان التون وغروش و ربع مانغير و ساير اچنه و التون و كومش كلچهلرينك قره دكز جانينه مرورينه قطعا رضاي هايونم اولماغله ايمدى سنكه اوسته مرقومسن بو خصوصه زياده تقيد و اهتام ايله قيام و قره دكز طرفنه كيدن سفينه لرى كركي كبي تجسس و تفحص ايله يوقليوب اكر رؤساي سفاين و اصحاب مراكب و اكر طايفه تجار و سائرلندن هر كيمك يندنه كقره سكه سيله مسكوك التون وغروش و ربع و مانغير و ساير اچنه التون و كمش كلچهلرى بولنور ايسه بلاتردد اخذ و دور دولتمدارمه احضار ايلوب و لكن سكة هايون ايله مسكوك التون و جديد زولته و پاره و چيل اچنهك قره دكز طرفنه مرورينه ممانعت ايليه سن . شويلكه بوبهانه ايله كقره سكه سيله مسكوك التون وغروش و ربع و مانغير و ساير اچنه و التون و كمش كلچهلرى بولنميا نلر رنجيده اولنوب و ياخود كقره سكه سيله التون وغروش و ربع و مانغير و ساير اچنه و التون و كمش كلچهلرى كچوب كيتديكي استماع اولنور ايسه عزل ايله اكتفا اولنوب محكم حقندن كلنور بيلمش اولوب اكا كوره زياده بصيرت و انتباه ايله حركت ايلك باينده يازلمشدر . في اوائل ۱۱۱۹

ادرنه منلاسنه و ادرنه بوستانجي باشيسنه حكم كه

سكة هايون ايله مسكوك اولان مصرى شريفى التون قطع اولندقمده تام الوزن و صحيح العيار ايكن زمان مروريله بعض حيله و خدعه اصحابنك يدرليه دوشديكندن صحيح العيار اولان

شريفى التونك اطرافى قرقيلوب الحاله هذه ايدى ناسده اولان شريفى التونك اكثرى وزن و عيارده ناقص اولوب تام الوزن و صحيح العيار شريفى التون بولندوغندن اكر ميرى ايجون التماسى و اكر سائر عباد اللهك يندنه رايج اولمى معاملات ناسده كسادى و نيجه اختلال و فسادى مستتبىع اولغله بعد اليوم شريفى التون ميريدن التايوب و بين الناس دخى كچمامك اوزره فرمانم اولغله ادرنده دخى منوال مشروح اوزره شريفى التون بين الناس رايج اولماق اوزره اعلان و اشاعتى لازم اولغين سركه موى اليه ماسز اشبو امر واجب الامتثال و وصولنده محيى ادرنده دخى اكر تام الوزن و صحيح العيار و اكر وزن و عيارده نقصان هر نه شكلده اولور ايسه اولسون شريفى التون من بعد ميرى ايجون التايوب و بين الناس بيع و شراده اخذ و اعطا اولنيوب بروجله رايج اولماق اوزره اسواقده و جمع ناس اولان محللرده مناديله ندا و جمله يه اعلان و اشاعت ايليه سز . شويله كه بعد التنبيه متنبه اوليوب بيع و شراده و سائر معاملاتده فرمان هايونمه مفاير هر كريم شريفى التونك اخذ و اعطاسنه جسارت ايدر ايسه عقوبت شديد ايله حقندن كانه جكندن هر كس خبير و اكاه اولق اوزره كر كى تنبيه و تا كيد و اشبو امر شريفم و وصولندن صكره اول طرفده شريفى التون كچدوكى استماع اولنور ايسه سركه دخى اخذ و جلب ايجون مساحه كزه حمل اولنوب مسئول و معاتب اولاجفكرى مقرر بيلوب اكا كوره بو خصوصه بصيرت تام ايله زياده تقيد و اهتمام ايلكز بابنده فرمان عاليشام صادر اولمشدر بيوردومكه . فى واسطه را ۱۱۱۹

استانه سعادت قائمقامنه حكم كه

بوندن اقدم صادر اولان امر شريفم موجبجه مصر ضربخانه سنه كوندرلك اوزره حك ايتدرلمسى لازم كلان سكلر مقدما اوچرك التون ايجون اختراع اولنان كوچك سكه قطعى كىمى اولسون بوخسه قديمى اولدوغى اوزره زنجير كللى التون سكه سيمى اولمولدور ديوطرفكندن قائمكه ايله استعلام اولنغله بوندن مقدم مصر قاهره ضربخانه سندن عيار ضم اولنماق اوزره قطعى فرمانم اولان اوچرك التون و باره رواج بولق ممكن اوليوب اموال ميريه و مواجب عساكر مصر يه نك و على الخصوص ارساليه خزينه سى تحصيلنك اختلال و تعطيلنه باعث اولور قطعى مناسب دكلدر ديوان اعالى مصر ك عرض و محضر لرينه بناء قديمى اوزره عيار ضى ايله قطع ايتدرلمسى ايجون يكرى طقوز سنه سنده ديوان هايونم طرفندن امر شريفم و يرلدوكى مسطور و مقيد بولنغين قديمى برو قطع اولنان طفرالو و زنجير كلو التون سكه سى اولق اوزره يكرى چفت سكه حك و علامت مخصوصه وضع و بر قوطى ايجنده مهور بو طرفه ارسال اولنق اوزره ديوان هايونم طرفندن امر شريفم تحريرى بابنده اقتضار الاسراء والا كابر مستجمع المالى و المفاخر بالفعل باش دفتر دارم الحاج مصطفى دام علوه اعلام ايتكين ايدى سنكه وزير مشار اليه سن ذكر اولنان يكرى چفت سكه موى اليهك اعلامى موجبجه حك و مقدما و حالا صادر اولان اوامر شريفه موجبلرنجه علامت مخصوصه وضع ايتدروب و بر قوطى ايجنده مهوراً در دولتدارمه ارسال ايلك بابنده فرمان عاليشام صادر اولمشدر ديوازلشدر فى اوخر ل ۱۱۳۰

بودورده دكفره سكه سيله مسكوك اولان آلتون و غروش و ربع و مانغر و سائر

آچہ و آلتون و کومش کلچہلر « ک قرہ دکر طرفنه کچیریلہسی ممنوعدی . بوسیدن (قاواق اوستہسی) قرہ دکرہ کچہجک کیلری غایت دقلہ یوقلار ، قبودان ، کی صاحبی و تجار طائفہسی النده ممنوع مسکوکاتہ تصادف ایدرسہ ، درحال ضبط ایدر وکندیلری توقیف ایلردی . یالکز ، « سکۂ هایون ایله مسکوک اولان آلتون و جدید زولته و باره وچیل آچہ » نک مرورینہ مساعدہ ایدیلردی . دولتک بوقدر تقدیرینہ رغماً ینہ یہودیلو و سائر قلیزنلر « صحیح العیار » شریفی آلتونک اطرافنی قیرقارلر ، آلتوننی چالقدن صوکر ا پیاسیہ سورلردی . بوحال آلیش ویریشده خیل مشکلاتی موجب اولوردی . بوسیدن، وزن و عیارنی نقصان شریفی آلتونک تداول ایتدیرلہ مسنہ دیوان حکمریلہ قطعی صورتده ممانعت اولونوردی . مع مافیہ ایالتلرک کافہ سنده باره مسئلہسنی یولنه قویق ممکن اولامازدی . (روسه) وجوارندن استانبولہ « زبوف و مقصوص » آچہ ینہ کتیریلر ، خلق بیتندہ ینہ اکسیک بارلر تداول ایدردی .

نوشهرلی ابراهیم پاشانک صدارتنہ قدر (۱۱۳۰) بوحال دوام ایتدی . ابراهیم پاشا (پساروفچہ معاہدہسی) نی عقد ایدوبده صلحک یوتون نعمتلرندن استفادہیہ باشلار باشلاماز ، سکۂ مسئلہسنک اصلاحی تشبثندہ بولوندی . سکۂ ، اوتہدن بری اولدینی کبی ، عثمانلی ایمپراطورلغنک ینہ مختلف شہرلرنده ضرب اولونیوردی . فقط ایالتلرده اک مهم ضربخانہ ، مصر ضربخانہ سیدی . ۱۱۲۹ ده ، مصر ضربخانہ سنده اوچرلک آلتون و باره ضربی امر اولوندی ؛ بوسکله « عیارضی » بایلمایاچقدی . فی الحقیقہ آلتون و بارلر بوضورتلہ ضرب ایدلدی ؛ فقط رواج بولادینی کبی ، اموال میریہ ، مواجب عسکریتہ مصریہ و بالخاصہ مصر ارسالہ خزینہ سنک تحصیلندہ مانع اولاجقنہ دائر مصر اہالیسی طرفندن بر عرض و محضر ویرلدی . بونک اوزرینہ ، مسکوکاتک مصرده « عیارضی » ایله کسیدیرلہسی تقرر ایتدی . سکۂ نک « قدیمدن برو قطع اولنان طغرالر و زنجیر کلو آلتون سکۂسی » طرزنده اولماسی موافق کورولدی . نمونہ اولہرق « یکرمی چفت سکۂ حک » ایتدیریلہرک مصرہ کوندریلدی (فی اواخرل ۱۱۳۰) .

عین زمانده ، « ضربخانہ طامره » دہده « جدید طغرالو باره » ضرب اولونیوردی . بو (باره) نک بیکی یوز اوتوز درہمدی . اوستہلرده حکیم اوغلو علی پاشا « درکاه

معلا قیوچی باشیلرندن حکیم باشی زاده علی بک ، دی . بو خصوصده اوکاده بر امر کوندریلشدی .

استانه قائمقامی وزیر مصطفی پاشایه و ضربخانه ناظری سلیمان دام مجدهیه و درگاه معلام قیوچی باشیلرندن حکیم باشی زاده علی دام مجدهیه حکم که ضربخانه عامرہ مدہ قطع اولنان جدید طغراو پاره نك هر بیکی یوز اوتوز بر درهم کلک اوزره نظام ویرلشیکن حالا صاحب عیارایله بعضیلری اتفاق ایدوب رکاب هایون شوکت مقرون طرفنه کوندریلان ایلقدن ماعدا ایادی تاسه قطع ایدوب و بردکاری پاره یی نقصان اوزره قطع و بو مثلاً خیانتہ جسارت ایلدکرین یاسف یہودی اعلام و بو خصوص حالا ضربخانه ده استخدام اولنان ایشجیلردن دخی بعضیلرینک معلومی اولغله اخذ و حبس و ابرام اولنور ایسه انلر دخی خبر ویرلر و نقصان قطع ایتدکاری پاره نك دخی نمونه سی اولیق اوزره کتوروب ویردوک پاره وزن اولندقدہ بیک عدد پاره یوز بش درهم کلوب فرمانم اولاندن یکریمی الی درهم نقصان ظهور ایلدکده ذکر اولنان پاره یی یہودی مسفور جائزکه بر قاچ کیسه ایچلیق پاره دق انتخاب ایش اوله دیو دقت و تحری و احتیاطاً صرافلردن جدید پاره اخذی ایچون خفیة استانه سعادتہ کوندریلان ادم واروب صرافلردن بو دفعه کتوردیکی جدید پاره دخی وزن اولندقدہ ہر یوز پاره ده بش پاره و الی پاره و سکن پاره یه وارنجیہ دک کسر ظهور ایدوب بوصورتده ہر کیسہ ده یکریمی بش غروش مقداری نقصان ایجاب ایلدیکی ظاہر اولغله یہودینک نمونه اولیق اوزره کتوردیکی پاره ایله صرافلر یندن اخذ اولنوب وزن اولنان پاره نك وزنلرنده اگرچه فرق فاحش اولوب یہودینک ادعا ایلدوک مرتبه نقصان ظهور ایلیوب انجق ہر کیسہ ده یکریمی بش غروش نقصان کلسی دخی عدم تقید ایله طمع خامه تبعیت وسکة هایونمک اختلالی ایله کسر و نقصانہ باعث اوله جق حالت اولغله دقت و اہتمام و تجسس و تححص ایله بونقصاندن اقتضا ایلدوک ظهورہ چیقارلق اقدم امور دولت علیہ مدن اولغله بوخصوصک تقشیش و تححص و فیابعد کرکی کی ضبط اولنوب محفوظ قالماسی متبصر و رشید و دائماً عملہ نك اوزرینہ نظارت و بالنفس تقید ایتمکله امرار اوقات ایدر برناظرہ محتاج اولدوغن افتخار الامراء والا کابر مستجمع جمیع المعالی والمفاخر بالفعل باشدقتردارم اولان الحاج مصطفی دام علوہ اعلام ایتمکله سنک موی الیہ سلیمان دام مجده سن دولت علیہ مک امکدار و استقامت شمارلرندن اولغله ضربخانه عامرہ نظارتی سکا توجیہ و تقلید اولنوب و سنک قیوچی باشی موی الیہ سن سندن دخی استقامت کتورماک فرمانم اولمشیدی . ایمدی سنک وزیر مشاور الیہ سن اشبو امر شریفم وصول بولدیغی کی اول امرده صاحب عیار سلیمانی اخذ و حبس ایلدکدن صکرہ کرک یہودینک ویردوک پاره نك وزنندہ اولان نقصان فاحش و کرک صرافلردن النوب وزن اولنان پاره ده ظهور ایدن کسور ندن نشأت ایشہر ناظر ومباشر مومالیہما معرفتلیہ خدمتہ ضربخانه دن سثوال و خصوصاً یہودینک خبر ویردوک عملہ دخی اخذ و حبس و توبیخ اولنورق تححص و خبرلری قلمہ النوب ضبط و کندولری محکم حبس اولنوب جناب خلافتہ ایم میامن واجلال الیہ دارالملک سلطنتہ شرفیخشیای قدوم سعادت ملزوم اولنجیہ دک کیفیت حالی حقیقی اوزره ظهور و عیانہ چیقاریلوب اقتضا ایدن سثوال وجواب ختام بولسنہ اہتمام تام اونجق ایچون یازلمسدر . فی اواخر ۱۱۳۰

في الحقيقة، ضربخانه ده مستخدم: « صاحب عيار » ايله بعضيلرى اتفاق ايدهر ك
احد ثالثه ويريلن آيلق ايله اهالى بيننده تداول ايتديريلن سكه لرى نقصان قطع
ايتديلر. ياسف يهودى بونى در حال سرايه خبر ووردى. بونده ايشجيلر كده معلوماتى
واردى. « پاره » لر كتير يلىدى ، طارتيلدى ، « بيك عدد پاره يوز بش درهم ،
كلىدى ، امر ايديلن مقدار دن يكرمى آلتى درهم نقصان ظهور ايتدى . ذكر
اولنان پاره يي يهودى مسفور جائز كه بر قاچ كيسه آتقلىق پاره دن انتخاب ايتش
اوله ديو ، مسئله يه اهميت ويريلدى ، باشقه طرفلردن ده « پاره » كتير يلىدى ،
اونلرده طارتيلدى ، « بهر يوز پاره بش پاره و آلتى پاره وسكز پاره يه وارنجيه دك
كسر ظهور ايدوب بوصور تده بهر كيسه ده يكرمى بش غروش مقدارى نقصان »
اولدنى آكلاشيلدى . يهودينك كتير ديكى پاره ايله صرافلردن طوپلانان پاره لر
بيننده فاحش برفرق واردى . بو فرق ، صوكرادن طوپلاتيلان پارالده اودرجه
فاحش اولمقله برابر ينه هر كيسه ده يكرمى بش غروش قدردى . بونك اوزرينه
ضربخانه عامره ناظرى عزل و صاحب عيار حبس ايدلدى . ضربخانه عمله سى ده
عين جزايه اوغراتيلدى (۱۱۳۰) . « افتخار الامراء والاكابر » مستجمع جميع المعالى
والمفاخر باش دفتر دار الحاج مصطفى دام علوه « سكه مسئله سنك اصلاح وتنظيمنده
بويوك براعتنا كوستردى . اوزمانلر ، استانبولده ضربخانه امينلرى سكه نك صحيح العيار
اولماسنه ، كومروك امينى ايله بوغاز كسن وقواق حصارلرى دزدارلرى ده آلتون
وكوموشك خارجه چيقماماسنه صوك درجه اعتنا ايتدكلرى حالده ، ينه تجار دن
بعضيلرى استانبول وساشر شهرلردن آلتون وكوموش طوپلار لر ، ارضروم ، كمشخانه ،
كلى ، اسماعيل ، سلانيك ، ازميز ، پياس وتوقاددن ايرانه ودها سائر مملكترلره
آلتون اخراج ايدرلر ، حتى تورك مسكوكاتى رايچندن فضله فيئاتله باش آلار ق
كار ايتك ايچين خارجه كوتورلردى .

او دورده ، (كوموشخانه) ده فضله مقدار كوموش چيقاردى . معدنلرده
چالیشان زنجير لر بو كوموشى عجم بازار كانلرينه ساتارلردى . توركيده ، آلتون وكوموش
ايله مسكوكاتى اختلاله اوغراتانلر ، يهوديلرله عجم بازار كانلريدى . بوصورتله آلتونك
وكوموشك اخراجى « ممالك محروسه ده زر وسيمك قلتنه باعث » اولوردى .
بناء عليه خارجه « كچه ومسكوك زر وسيم » كوتورولمى ممنوعدى . كومروك

امىنى ايله بوغاز كسن و قواق حصارلىرى و دزدارلىرى ، كچه جك كىلىرى يوقلارلىرى
 بر درهم كلچه آلتون و كوموش كچيرتمزلىرى . وظيفه لرنده ماسحه لرى كورولنلار
 « بلا امان شرعاً » حقلرنده لازم كلن جزالىرى ترتيب اولونوردى (خزىنه اوراق
 مهمه دفترى ، ۱۲۷) :

استانبول كرك امينه و بوغاز كسن و قواق حصارلىرى ذردارينه حكم كه
 ممالك محروسه مده حاصل اولان آلتون و كوموشى تحارردن بمضيلرى جمع واراض رو
 وكشخانه و كللى و اسمايل و سلايك و ازمير و ياس اسكلرندن و نفس استانبول و توقادون ديا
 عجمه و سائر محله له نقل ايدوب و كذلك سكه هايونله مسكوك اولان اجناس نقودى دخ
 فرمان عاليشانم ايله رايج اولدوغندن زياده باش ايله و يروب كار ايتك ايچون اخر مملكتلر
 كوتوروب و مكشخانه مده حاصل اولوب رنجبران يندن اولان سيمك دخي عجم بازاركانلر
 و يرلدوكنندن ممالك محروسه مده زروسيماك قلتنه باعث اولفله اخر محله كلچه و مسكوك زروس
 نقل ايدن تجارى بو داعيه دن منع كللى برله منع ايله ذكر اولنان اسكللر و ديارلر كركى ك
 ضبط و ربط ايندرلى رتبه وجوبده اولغين كرك كلچه و كرك باش ايله و يروب كار ايتك
 ايچون سكه هايونله مسكوك التون و كوموشى ديار اخره كتورمكه كار ايليان تجار ذكر
 اولنان اسكللر و بندرلر كلكلرنده دقت و تجرى اولنه رق معرفت شرعه يوقلنوب بر دره
 كلچه و مسكوك التون و كومشك ديار اخره كرتورلمسنة قطعا رخصت و جواز كوسترليوب كركى ك
 تقنين ايله ضبط و حفظ اولتى ايچون ديوان هايونم طر فندن اوامر عليهم تحريرى بانبده اقتضا
 الاسرا والا كابر مستجمع جميع المعالى بالفعل باش دفتر دارم اولان الحاج مصطفى دام علو
 اعلام ايتكنن وجه مشروح اوزره عمل اولتى ايچون اقتضا ايدن محله رتبيه و تائيد
 مشتمل اوامر شريفه م اصدار و ارسال اولفله سنكه امين مومى اليه سن و سزكه دزدارلر
 استانبول و بوغاز كسن و قواق اسكللرني حكم ضبط و اولمقوله كرك كلچه و كرك باش ايا
 و يروب كار ايتك ايچون سكه هايونم ايله مسكوك التون و كوموشى ديار اخره كتورمكى كندوب
 كار ويشه اتخاذ ايدن تجار ذكر اولنان اسكللر كلكلرنده دقت و تجرى ايدرك معرفت
 شرعه يوقليوب بر درهم كلچه و مسكوك التون و كومشك ديار اخره كوندرلمسنة قطعا رض
 و جواز كوسترليوب منع و زجرنده كركى كبي تفيد ايليوب امال و تسامحن زياده حذر ايله
 بو خصوص ايچون مخصوص متبصر ادملر تعين اولنوب سراً و علناً تجسس و تفحص ايندرلك
 مقرر و مجزومدر . شويلكه كيزلو و آشكار بو مقوله تجارتي كار ايدنلر كلچه و مسكوك
 بر درهم زروسيماك ديار اخره نقلنه مساعده كز و ياخود حمايه اغماض و تقامى وجهله خلاف
 امر شريف وضع و حركتكز ظهور ايدمكه اولور ايسه اختلال . . . باعث اولدوغمك
 ايچون بلا امان شرعاً حقه كزده لازم كلان جزا ترتيب اولنه جنى محقق ييلوب آكاكور
 بصيرت اوزره حركت و او مقوله لى منع و زجرده زياده اهتمام و دقت ايلكنز بانبده فرما
 عاليشانم صادر اولشدرديو يازلشدر . فى واسط ذ ۱۱۳۰

ضربخانه عامه نامظری سلیمان دام مجده به حکم که
استانه سعادت ضربخانه سنده قطع اولنان آلتون و پاره نك نظامی خصوص چون وقوف
و شعوری مسلم اولنلر ايله بوندن اقدام مذاکره اولندقدہ زر و سیمی مصر و عجمه کوتورمکی
کار اتخاذ ایدن تاجار مادامکه منع کلی ايله منع اولنیلر ضبطی ممکن دکدر دیو اتقاق ایل
جواب ویزمیلرله بو بایده اقتضا ایدن مجدد اوامر علیهم اصدار و ارسال اولنیشیدی . لکن
آلتون و کومشک بهاری خصوصندہ دخی اہتمام بو امرک اسباب نظام حالتدن اولقلہ سی
خالصک هر درہمی یکریمی صاغ آتقیہ بیع و شرا اولنوب و کذلک یکریمی دوت قیراہ
کلان خالص صو آلتونی درتیوز تمش صاغ آتقیہ ضربخانه عامہ کتوروب قطع
اتدرن صاحب سرمایہ بازرکان الوب ضربخانه دہ اسم و رسمی معلوم اولان بازرکانلردر
غیری اجانبدن کرک قبوجی طایفہ سی کرک مصر و عجم تجاری و قولتقی تعبیر اولنان طایفہ
من بعد التون و کمشہ تعرض ایلوب و زیادہ بیع و شرا اولنماق ایچون دیوان مایو
طرفندن امر شریفم تحریری بایندہ افتخار الاسراء والا کابر مستجمع جمیع المعالی والمفاہ
بالفعل باش دقتدارم اولان الحاج مصطفی دام علوہ اعلام ایتکلسنکہ مومی الیہ سر
وجہ مشروح اوزرہ سیم خالصک درہمی یکریمی و صو التونک دخی یکریمی دوت قیراط اولار
خالصی درتیوز تمش صاغ آتقیہ بیع و شرا و ضربخانه عامہ کتورہ ک معلوم الاسم اولار
بازرکانلر الوب و مثوال محرر اوزرہ تعیین اولنان بہارلدن زیادہ بیع و شرا ایدرلر اید
ویا خود مصر و عجم بازرکانلرینہ و قولتقی تعبیر اولنان طایفہ کومش والتون ویرر ايسہ حقند
لازم کلان عقوبات شرعیہ بلا امان اجرا اولنمق مقرر اولدوغن تہمیم و امر شریفلہ تنفی
مضمون و متینفندہ تقید و اہتمام ایلک بایندہ فرمان عالیشانم صادر اولمشدر بیوردومکہ . فی اواسہ
ذ ۱۱۳۰ (۱) .

بروجہ آرپہ لقی سلطان اوکی سنجاغنه متصرف اولان محمد دام اقبالیہ و اسکیشہر قضاہ
ناہنہ حکم کہ

اسکیشہر قضا سندنہ ممرسیل اولان بر محلہ طغراو آلتون جرمنندہ سلاطین ماض
سکدریلہ یوز یکریمی بش عدد قضہ مضروبہ بولمغلہ محلندن بر قاج دفعہ سؤال و تفحص اولندقدہ
بولنان بودر زیادہ یوقدر دیو جواب ویرلدوکی طرفکزدن اعلام و نقود مرقوم ممہو
در دولتمدارمہ ارسال اولنوب لکن نقود مذکور اصلندہ بر محلہ مدفون اولوب سیل کتورمہ
اولسہ مجموعی بر محلہ بولنیوب مواقع متعددہ متفرقہ بولونمق قنضا ایلدوکی بالبداهہ معلوم وجوا
ویرلرک کذب ظاہر و البتہ بر محلہ مدفون ایکن بولنوب باقیسی دخی اولدینی امر و اوضح اولمغلہ ایدمیش
امر شریفم وصولندہ مباشر تعیین اولونان . . . زید قدرہ مرقیلہ خصوص مزبور نجسہ
ومظنہ اولان کسنہ لردن واعیان ولایتدن کرکی کبی تفتیش و تفحص و علی ای حال نہ محاکمہ
بولدوغن و کیم بولمیش حقیقی اوزرہ معلوم ایدنیوب باقیسی دخی نہ کیفیت ایلہ اولور اید
ظہورہ کوتوروب صحتی و حقیقی اوزرہ در دولتمدارمہ اعلام ایلکیز بایندہ فرمان یازمیشہ
من اوائل ب ۱۱۳۱

(۱) بالآخرہ بو حکم استانبول کومروک امینی ایلہ بوغار کسن و قواق حصار دزد اولرینا

تسلیم ایدلمشدر . فی اوائل را ۱۱۳۱

فى الحقيقه، ماليه ايشلارندە وقوفى اولانلر سكه مسئله سته پك زياده اهميت ويررلردى. اولنرك فكر نجه : « زر وسىمى مصر وعجمه كوتورمكى كار اتخاذايدن تيجار مادامكه منع كالى ايله منع اولنمىلر، ضبطى ممكن دكلدر ». بوندن باشقه، آلتون ايله كوموشك بهالرينده دقت ايتك لازمدى. استانبولده آلتون وكوموش آليش ويريشى ايدوب ضربخانه يه كتيره جك يهوديلرك اسملى و رسملى ضربخانه جه مقيددى . بونلرك خارجده مصر وعجم بازاركانرينه، (قولتوقى) تعبير اولونان طائفه آلتون وكوموش قطعياً ساتيلمازدى. حتى قويوجى طائفه سى ده بوميانه داخلدى . باش دفتردارلرجه تعيين اولوندوغنه كوره ، خالص كوموشك درهمى يكرمى صاغ آقچه، صو آلتوننك يكرمى درت قيراط اولان خالصنك درهمى ده درت يوز يتش صاغ آقچه ايدى . بوندن فضله يه هرهانكى برولايتده آلتون وكوموش ساتيلدينى خبر آلينيرسه، درحال اورانك نأبنه وكومروك امينه، بالاده كى وجه ايله، حكملر يازيليردى .

نوشهرلينك صدارتنده بوتديره ، ايلك دفعه اولارق، توسل ايدلدى . تطبيقه صوك درجه بر اهتمامله چاليشيلدى . « كفره سكه سيله مسكوك اولان سوليه ودوقاد واسدى غروش وقره غروش وپوليه تعبير اولنان اجناس آقچه » تداول ايتديرلمدى . خلق بونلرى (ضربخانه عامره) يه كتيرلر ، طارتديروب ويررلر ، يرينه خالص آلتون وكوموشدن ، تام العيار سكه آليرلردى .

بوصورتله اهلينك حقوقى صيانت ايدلديكى كى ، علوفه مسئله سى ده انتظامنه كيردى . يكيچريلرك متداخل علوفه لرى ويريلدى . بوتون مواجب، زمانده تسويا اولوندى . علوفه يوزندن چيقان عصيانلردن اثر قالمادى . دوكونلر ياپيلدى ، كوشكلر انشا ايدلدى ، پارا خصوصنده ينه هيچ برمشكله تصادف ايدلمدى .

سكه مسئله سى، فى الحقيقه ، ابراهيم پاشانك صدارتندن اول انتظامنه قوتولمشدى . فقط بوخصوصده الك زياده خدمتى سبق ايدن ، باش دفتردار الحاج مصطفى افنديدى . كذا، ۱۱۲۰ ده خبره جى اوجاغندن « على نام برهزار فن استاد » ظهور ايتدى . « ترسانه كوزلرى آردنده مجدداً بركارخانه وعظيم كوركلر واورسلرايجاد » اولوندى، يتش سكسان قنطار بويوك دميرلر اعمال ايدلدى . اوزمانه كنجه قدر مبرى قاليونلر ايچين لزومى اولان دمير « آستانده ياپديرلىق ممكن اوليوب انكليز مملكتندن مبايعه اولنوردى » (راشد ، جلد ۳ ، ص ۲۵۸) .

۱۱۲۸د، سلحدارلرله سائر عسکری صنفلرک یوقلامالری یاپیلدی. برچو قلینک اسامه لری چالیندینی کبی، موجب اعطاسنک انتظام دائره سنده ایفاسنده دقت اولوندی. موجود آقچه لرک رواجنه خلل ویرمه مک اوزره «بین الناس معتبر و مقبول اولان و ندبک. آلتونندن تام الوزن و خالص العیار اولوب یوزی یوز اون درهم کلک اوزره کناری زنجیرلی و دائره سنک اطرافی رومی نقشلی واورته سی آینه کبی مصیقل و محلا و برطرفنک و سطنده طغرا، طرف آخربنک و سطنده (ضرب فی اسلامبول) اولق اوزره سکه ضرب اولنوب اوچر غروشه رایج اولق اوزره آلتون و باره قطع اولونق» امر ایدلدی (راشد، جلد ۴، ص ۱۹۳).

استانبولده صحافلر تورک عرفاننک الک کزیده اثرلرینی اجنبیلره صاتیورلردی. و حال، «استانبولده کتب نفیسه نک قلتنه باعث اولمغله علم شریفک اندراسنی مقتضیدر دیو» شدتله منع ایدلدی. «رعایا فقراسندن» جزیه دارلرک فضلہ آقچه آلامالری تنبیه اولوندی. اوسنه (بغداد) ده «کوفی و جلی خط ایله مسکوک بر مقدار کمش» ظهور ایتدی، بومسکوکات (بغداد) ده حکم سورن دولتلرک مسکوکاتیدی. هپسنک قیمتی، اوزمانک رایجنه کوره، یدی یوز اللی غروش قدر بر شیددی. و بارانک «بغداد خزینه سته» ویرله سی امر ایدلدی. پارا، بولدی. مصر خزینه سی یله، اوسنه اوچ بیک بش یوز یکریمی کیسه آقچه اولق اوزره کلشیدی.

نوشهرلی ابراهیم پاشا سکه مسئله سته اهمیت ویردی. بالخاصه تورکیه دن آلتون و کوموش چیقاریلما سته دقت ایتدیردی. فی الحقیقه عجم ارمنیلری ایله قلبه ذمیلری هندستانه و ایرانه پک چوق آلتون و کوموش کوتورلر، حتی عثمانلی آلتونلرینی ده تاجیرلردی. بو آلتونلری و کوموشلری تدارک ایچین فرنکی آلتوننی یوز یکریمی بش باره یه، ماجار آلتوننی یوز اون دو قوز باره یه و حتی داها زیاده یه طوپلارلردی. ستانبولدن کاروانلرله چیقارلر، یوللرده آلتون و کوموش ضایتین آله آله ایران رهندستانه کیدرلردی. بونلرک پیاسه دن آلتون طوپلامالری آلتون فیاتی، بناء علیه امتعه واشیا قیمتلرینی ده آرتدیردی. ابراهیم پاشا «برقاج نفر کفره و مفسدلرک نتقای ایچون عبدالاهک ضررینه» و ضربخانه عامره ایرادینک نقصانه سبب اولق ایسته مدی. «سکه هایونله مسکوک اولان نقوددن ماعداسنک طشره، کیتمه مه سنی مر ایتدی (فی اوائل را ۱۱۳۱). مسکوکاتک، قیمتندن فضلہ فیثاله رایج.

اولماماسی ایچین متعدد امرلر یازدیردی . اوسنه (اسکیشر) ده سیل کچدیکی بریرده «طغراوالتون جرمنده سلاطین ماضیه سکه لرله یوز یکریمی بش عدد فضه مضروب» بولوندی . دیوانه کوندریلدی . بونک داها فضله مقدارده بولونابیله چکی احتماله بناء سلطان اوکی سنجاغنه متصرف اولان اسکیشر قضاسی نائنه حکملر یازیلدی . (فی اوائل ب ۱۱۳۱ - خزینه اوراق ، مهمه دفتری ۱۲۹) .

۱۱۳۱ سنه سنک صوکلرینه دوغرو ایدی که ، سکه مسئله سی ینه قاریشمایه باشلادی . ضربخانه خالص کوموشک درهنی اولایکرمی بر آقچه یه آلوردی . صوکرای بوفیات یکریمی آقچه یه ایندیریلدی . اهالی ایسه ، خالص کوموشک درهنی یکریمی ایکی آقچه یه آلوب ویردیکی ایچین کیسه ضربخانه یه کوموش کتیرمه دی . بوسبیدن ، ضربخانه ده برمدتن بری زولته ، پاره وچیل آقچه یه کیسلیمه مه یه باشلادی . اولجه کیسلنلری ده عجم دیارینه کوتوردیلر . استانبولده زولته ، پاره وچیل آقچه کیتدکجه آرالدی . زولته اهالی بیننده «بر آقچه باش ایله» کچمکه باشلادی . کیسه نک النده زولته قالمادی . آلیم صاتم دوردی . استانبوله کلن آرپه وبوغدای صاحب لری مال آلدق لری یرلره زولته ویرمکه مجبورلردی . اورالرده زولته دن باشقه آلتون قبول ایتیمورلردی . بناء علیه اونلرده اطرافدن زولته تدارکنه مجبور اولدیلر . زولته بولامادیلر . کیلری بوغازده باغلی قالدی . بونک اوزرینه ضربخانه عامرده بر مجلس عقد ایدلدی . مجلسده محمود پاشا ناظمی ، بدستان وسائر صنعت کتخدالری ده حاضر بولوندی . اوزون اوزادی «اداره اقداح مشورت» اولوندی . «کفره سکه سیله مسکوک» اسکی زولته لر کتیریلدی . بونلر سکسان سکزر آقچه یه کچوردی . طاریلیدی . اون آلتی دانه سی یوز درهم کلک لازم کلیرکن ، ایکی درهم نقصان ظهور ایتدی . عین زولته دن ، نقصان اولان ایکی درهم علاوه ایدلدی . اون آلتی دانه اسکی زولته ، اون آلتی دانه یکی وصیح العیار زولته آیری آیری «قال ایتدیرلدی» ، هر برندن آلتشر درهم خالص کوموش ظهور ایتدی . ایکسینک ده وزن وعیاری بردی . بناء علیه «کفره سکه سیله مسکوک زولته» ایله ضربخانه ده باصیلان زولته بیننده وزن و عیار اعتباریله بر فرق اولمادی کورولدی . «کفره آقچه سیله مسکوک زولته» نک ضربخانه ده باصیلاندن فضله فیثاته ساتیلما سنک حکمتی آکلاشلامادی . بونک اوزرینه ، ضربخانه ده آلتش عیارنده وهربری طقسان آقچه یه

ایچ اولق اوزره زولته کیلمه سینه وکوموشکده ، اهالی بیننده اولدینی کبی ، ضربخانهیه درهمی یکریمی ایکی آقچه آلیناسنه قرار ویریلدی . اصولاً صرافلره الجیلر هر آی ضربخانهیه اللی بش بیک درهم کوموش کتیرلردی . بوکوموشکده درهمی یکریمی ایکی آقچه آلیناسی مناسب کورولدی . بوقرار اوزرینه ، هربری مکزه درهم بردنک اولق واهالی بیننده طقسان آقچه کچمک اوزره (جدیدزولته) کیلمه سینه قرار ویریلدی (راشد ، جلد ۵ ، ص ۱۷۲) .

صلح وسکون استانبولک قیمتی برقات داها آرتدیردی . رعایادن برچوقلری ستانبولجوارینه کلدیله ، تجارت و صنایعه مشغول اولمایه باشلادیله . داخلی معمولات چوغالمایه باشلادی . خلقک بومعمولاته رغبتی آرتدی . « جمیع بلدان و امصاردن کلدکجه باج وکمرک آلنان امتعه کونا کون استانبولده اشلنمکه باشلایوب اول مقوله اشیادن حاصل اوله کان رسوم فوت » اولدی . دولت ارکانی واقعا «استانبولدهخی معتاد اوزره جزئی وکلّی برنسنه حصول بولسی» فی ایستورلردی ؛ فقط کومروک وارداتنک آزالماسی ایشلرینه کلپوردی . بونک ایچین «وکلاء دولتدن بمضایری» ، خارجدن کلن عین جنس امتعهدن نه قدر رسم آلینیورسه ، داخلی معمولاتندنه عین رسمک آلیناسنه قرار ویردیله . استانبول اهالیسی بوکا قطعاً یاناشلادیله . خارجدن استانبوله کلنلرده استانبوللیله اقتفا ایتدیله . ابراهیم پاشا نتیجهنک وخامتنی آکلادی . داخلی معمولاتدن رسم آلیناسنه مانع اولدی (راشد جلد ۵ ، ص ۱۷۸) .

کذا ، ۹ جمادی الاخر ۱۱۳۰ دن ربیع الاخر ۱۱۳۲ سنه سینه کلنجیه قدر درگاه عالی یکچیریلری ، سپاه ، سلحدار ، بولوکات اربعه ، جبهجی ، طوبچی ، طوب عربجی ، رکاب هایون آغالری ، درگاه عالی متفرقلری ، روم ایلی و آناطولو مقاطعهلری ، کومروک ودعاکو وظیفهلری محلولرندن اون یوک اللی اوچ بیک آلتی یوز یتیش بش غروش اون ایکی آقچه «خزیه مانده» ایتدیردی .

اوسنه «رشن مواجی» ویرلدیکی کبی ، ایکنجی مصطفی زماننده «تداخل ایلیان ایکی قسط علوفه» ییده برسنهده کاملاً تسویه ایتدی . استانبولده پارلاق دوکونلر یاپیلدی . چراغانلر و ضیافتلر توالی ایتمکه باشلادی . جورلیلی علی پاشا زماننده

باشلايان چراغان صفالرينه « برقات دها كرمى ويرلدى ». وزير اعظمك مجلسى شاعرلر و صنعتكارلرله دولدى .

پارانك يالكنز استانبولده دكل، آناطولوده كى راييچى ده دوشونولدى . آناطولو قلعهلرنده كى مستحفظلر، موظف اولدقجه پارا آلرلر، قلعهلر ك اهميتى ساقط اولدقجه سرحد قلعهلرينه كوندريلرلردى . واليرك مساحهسى يوزندن آناطولوده اهميتدن ساقط برچوق قلعهلر محافظلرى « يرو يرنده » پارالرينى آلورلردى . بوندن باشقه ، سرحد قلعهلرنده كى محافظلر، مواجى « پاره درت آقجه حسابيله » آلدقلى حالده ، بونلر اوچ آقجه حسابيله آلورلردى . ابراهيم پاشا ، اونلركده درت آقجه حسابيله آلالمالرينى امر ايتدى .

ابراهيم پاشا ، هر مواجب داغيديلشنده « برثوب سمور كورك و بر قبضه مجوهر خنجر ايله بر قطعه خط هايون ملاطفت مشحون » (۱) آيلردى . آرتق سكه مسئلهسى ده ، علوفه مسئلهسى ده ، هبسى يولنه قونمشدى . فضله پارا ايله (خسر و آباد) ده حوضلر و كوپرولر ياپيليوردى .

ابراهيم پاشا ، دولت خزينه سندن پك چوق كيشينك بغيرحق پارا آلدىغى بيليوردى . بوسبندن ، محلولاتى صيق صيق يوقلاتمايه اهميت ويردى . ۱۱۳۳ دهده بر يوقلمه ياپديردى . ۱۱۳۰ دن ۱۱۳۳ سنه سنه قدر بوتون اجالارى يوقلاتدى . بودفعه ده محلوللردن بش بيك آلتى يوز ديوانى كيسه ايله ايكي يوز سكسان ايكي غروش « سعى خزينه عامره حاصل » اولدى (راشد، جلد ۵، ص ۳۱۵).

بودورده ياپيلان اجرا آتدن برى ده ، آناطولو و روم ايليدن استانبوله اهالى كله سنه ممانعت اولونماسى و استانبول خلقتك « رسم رعيت » دن معاف بولونماسيدى . بالطبع استانبول خلقي رعيت رسومندن معاف اولدوغى ايچين بر چوقلرى اولاد و عياليه استانبوله كلوب يرله شيوردى . بوكيلردن ، اقامتلى اون سنه يه بالغ اولميان و « خانه عوارضه » قيد اولونميانلرك مملكترينه كوندرله لرينه ، ويا « رسم رعيت » لرينك تحصيلنه شهيد على پاشا زماننده قرار و يرلمشدى . فقط بوقرارك

(۱) راشد تاريخنده ، بوخط هايونلر كاملاً موجوددر ، فقط جمله سى تصحيح و تخريف ايدلمشدر . احمد نائلك اواسلوبده و او املاده خط هايون يازامه جنى ، خزينه اوراقده موجود خط هايونلر يله ثابتدر .

انفاذی اھمال ایدلدى . استانبول و جوارى « رسوم قانونیه دن آزادە لك وجهيله » ، راشدك تعبيرينه كوره ، « كریزندكان رسوم رعیت » له دولدى . ابراهيم پاشا ، مسئله یی اولوريله باغلامق ایسته دى : استانبوله يرله شنلرك چيقاريلاسندنسه ، بوندن بويله « استانبوله كلك مراد ايدنلره ممانعت » ایدله سنى امر ایتدى .

ابراهيم پاشا ، اداره مصلحت پولتيقه سنه دوام ایتكله برابر ، تصرف ایدیلن بارا ايله كتبخانهلر و فابریقلر انشاسنه غیرت ایتدى . ۱۱۳۷ ده یكى جامع كتبخانه سنى ، (تكفور سراي) نده چینی فابریقه سى (كاشی كارخانه سى) نى یابدیرتدى . همان هرسنه مطمئن سلطان دوكونلری اجرا ایدیلدى .

۱۱۳۸ ده (تبریز) ده بر ضربخانه انشا اولوندی . « شهر دلاویز تبریزده سلطانى آلتون قطع اولنگله اول دیارلرده سكه هایون ايله سیم و دینارک رواج انتشاری » تأمین ایدلدى (عاصم تازیخی ، ص ۳۰۷) . ابراهيم پاشا « انواع نقود انجم شمارك نظامی خصوصی اعظم اسباب نظام دولت و اقدام مهمات امور سلطنت » اولدوغنى تقدیر ایتدی . مسكوكاتك « زیاده و نقصان » رواجه مانع اولدى . مسكوكاتك قیمتی شووجه ايله تعیین ایدیلدى : جدید استانبول آلتونی درت یوز آچه ، مصر زنجیرلیسی اوچ یوز اوتوز آچه ، مصر طغرالیسی اوچ یوز اون بش آچه ، جدید غروش یوز یکریمی ، نصفی آلتش ، ربعی اوتوز آچه ، جدید زولته طقسان آچه ، صاغ پاره نك قرقی برغروش ، جدید آچه نك یوز یکریمی برغروش ، کفره سكه سیله مضروب یالیز آلتونی اوچ یوز یتش آچه ، ماجار آلتونی اوچ یوز آلتش آچه ، سکز بوجوق درهم کلن عتیق اسدی غروش یوز قرق درت آچه ، سکز بوجوق درهم بردنك کلن سولیه غروشی یوز سکسان آلتی آچه ، دو قوز درهم کلن قارا غروش یوز سکسان بر آچه ، عتیق زولته سکسان سکز آچه ، سکز بوجوق درهم بردنك کلن پولیه غروشی یوز یتش اوچ آچه ، ایکی درهم کلن بویوك لیور یکریمی درت آچه ، بر درهم کلن کوچوك لیور اون آچه . مسكوكات فیائی ، بوصورتله تنظیم اولنگله برابر ، خلقك ضروری حوایجی ده نظر دقه آلیندی . استانبوله اودون احتكاری واردی . بوده ، (سرمایه جی ناميله بعض محتكرلرك (ترقوس) و (آخته بولی) اسكه لرینه كیدوب اودونی اهلیدن جبراً صاتین آلمالردن واستانبوله ایسته دظری فیاته صاتمالردن ایلری

كليوردى . ابراهيم پاشا ، مختكرلى آزادان قالديرتدى ، اسكله ضابطلرينه امرلر كوندريلدى (عاصم تاريخى ، س ۳۶۲) .

استانبولده ذوق وصفا كيتدكجه آرتدى . لاله دورى ، بوتون رونقيه حكم سورمه يه باشلادى . خصوصيله استانبول اهالي سى « اقتضاء لطافت آب وهوا ايله اوتهدن بروشكوفه پرورلكه ميل ورغبت وقدرت الهيمه يي نظر عبرت ايله تماشا ومشاهده ايچون لاله رومى تربيه سنى زمان قديمدن برو عادت » ايديغى سى . مختكرلر بوندن ده استفاده ايتديلر . لاله فياتنى كيتدكجه آرتديرديلر . ديواندن ، استانبول قاضيسنه اوزون برحكم يازلدى . حكم شو سطرلرله نهايتلنيوردى :

« اشبو امر شريف طاليشان واجب الادعائى وصولنده سرشكوفه جيان اولان شيخ محمد زيد صلاحه معرفيله جمله شكوفه جيلرى حضوريكه كتوردوب لاله انواعندن برهر نوعك دفتر مرقومه مسطور اولان فيلرين برر برر كندولره تفهيم وفيابعد تعين وتقويم اولنان بهالرندين بر آنچه زياده يه فروخت اولنماق اوزره تنبيه اكيد ايله تنبيه وتاكيد ونرخ دفترينه تثبيت واشبجو امر شريفك مضمون منيف دستورالعمل قلمق اوزره قلم مرقومه ارسال والى ماشالله تعالى موجيله عمل وسرمو خلافتدن بغايت اجتناب وحذر اولنق اوزره اهتمام تام ايليه سن فى واسط م ۱۱۱۴۰ ، (۱) .

ابراهيم پاشا ، برطرفندن ده ، اعمارات ايله مشغول اولدى . طوبخانه عامرهمه يي مجدداً كاركير بنا وترسانه ديوانخانه سنى تعمير ايتديردى . سراى ايچنده كى ضربخانه نك « مطبوع ودلنشين كاركير بنا » اولماسنه غيرت ايتدى (۱۱۳۹) . ازجمله يكي جامعك ظرافتيله برابر ، اطرافنك جامى اعتباردن دوشوره جك برحاله بولونديغنى كوردى . اوزمانلر بورالى يهودى محله سى ايدى . « اول طائفة سخيفه مقتضاي خلققلى اوزره زقاق واسواققلىن تلويشه باعث ومسليمينه بيع عرق وشراب كى قباحقلى ارتكابه جسارتلى حسيله نيجه مكاره ومفاسد حادث » اوليوردى . اساساً استانبول كومروكندن توتون كومروككه قدر موجود يهودى خانه لرينك

[۱] دورك وقعه نويى كوچوك چلي زاده عاصم ، بو حادته يي ربيع الاول ۱۱۳۹

تاريخنده اولق اوزره قيد ايتمش ايسه ده ، ديوان قيدنده ، اك دوغرو سى ، واسط محرم ۱۱۴۰ در .

قسم اعظمی تورککرتک تحت تصرفنده ایدی . بورالری ینه تورککرتک ایجار ایدلدی . یهودیلرک تصرفنده بولونان اولرک تورککرتک صائلمسی ایچین فتوا چیقارلدی . نهایت « محل مرقومده ساکن اولان طائفه یهود مردودی اخراج واول کروه مکروهی کندولره تخصیص اولان مواضع ومنازله اسکان وادراج ایچون » دیواندن برده حکم یازدیرلدی . یکی جامع جوارى بوصورتله تصفیہ ایدلدی .

۱۱۴۰ ده مسکوکات مسئلهسی ینه قاریشدی . ایکی سنه اول ، بوتون مسکوکاتک قیمتلى تعیین وثبت ایدلشکن ، استانبوله تکرار کسک و قرقق پارالر کیردیکی کورولدی . « بعض قلاش و قلابر مصر پاره سنک اطرافى قص و قطعہ اطالہ دست جسارت ایدوب » استانبوله قرقق پارالر اسکيسندن زیاده داغیلمايه باشلادی . بالطبع خلق ده آلیش ویریشده آلم زورلقلره دوچار اولدی . دیوان ، مقصوص پارالرك جدید پارا ايله دیکشدیرلمه سنه قرار ویردی . ضربخانه عامرده درحال « چاشنى طوتولدی » . « قرقق استانبول پاره سیله مخلوط اولان قرقق وکسک مصر پاره سنک هربر درهنه اون اوچر بحق آنچه حسابيله جدید پاره » ویرلمسی تقرر ایتدی . هرطرفه مباشرلر واملر کوندرلدی . قرقق وکسک پارالرك رایج اولمامسی ایچون روم ایلی و آناطولو قاضیلرینه قطعی صورتده حکملر یازیلدی (فی اواخر رجب ۱۱۴۰) :

روم ایلینک صاغ قولی نهایتنه وارنجه واقع اولان قضالرك قاضیلرینه ودرسماتده مباشر تعیین اولونان .. . زید مجده و الویه متسلملر وویودهلر وکتخدالری ویکیکچری سردارلری واعیان ولایت وایش ارلرینه حکمک

اعظم شمار سلطنت سینه مدن اولان سکه هایونمک نظامی خلخ تطرقتدن صون و وقایه اقدام مهام لازم الایتمادن اولمغه مقصوص و قرقق پارالرك معاملات ناسده اخذ واعطاسی رد ومنع اولمشکن برآز زمان مروندن صکره بعض قلاش و قلابر مصر پاره سنک اطرافى قص و قطعہ اطالہ دست جسارت ایدوب ممالک محروسه مده قرقق پارله اولکیدن زیاده منتشر اولدوغندن قطع نظر کرک سکه هایونمک مزین و مسکوک و کرک کفره سکه سیله مرسوم اولان اجناس نقود دخی تقدیر و تعیین اولشان بهالردن زیادهیه اخذ واعطاس اولندیفندن معاملات ناسک عرضه تشویش و اختلال اولدیغی سمع هایون ملوکانهه الحاق اولوندقده صیانه لالعباد قرقق پارلهلرک تعاطی ناسده رواج و جریانی بالکلیه منع اولندقدن صکره ایادی ناسده بولونان بومثللو قرقق پارلهلر دوشوریلوب ضرب خانه عامرده مده طوتیلان چاشنیسه کوره حسابجه جدید باره ايله تبدیل اولنق و جدید طفالو غروش یوزیکر میشر آنچهیه و جدید زولته طقسان آنچهیه و جدید نلک قرقق بشر آنچهیه و زنجیرکلو مدور استانبول التونی دردر یوز آنچهیه و زنجیرکلو مصر آلتونی

اوجیوز اوتوز اچہیہ و طفرالو استانبول آلتونی اوجیوز آلتشر آچہیہ و سکنز بچق درہم بردنک کلور سولیہ غروش یوزسکسان آلتی آچہیہ و زولتہ عتیق سکسان سکنز اچہیہ و سکنز بچق درہم بردنک کلور پولیہ غروش یوزیتش اوج اچہیہ و طقوز درہم کلور قرہ غروش یوزسکسان بر اچہیہ ویدی درہم ایکی بچق قیراط کلور تقاد یوز اوتوز یدی اچہیہ و سکنز بچق درہم کلور اسدی غروش یوز قرق درت اچہیہ و ایکی درہم کلور لیور کبیر یکرمی درت اچہیہ و بردرہم کلور لیور صغیر اوز اچہیہ و فرنکی یالذیز آلتونی اوجیوز بش اچہیہ و مجاز آلتونی اوجیوز سکسان اچہیہ رایج اولوب بوندن زیادہیہ رواجنہ جدأ رخصت وجواز کوسترلماک فرمانم اولغلہ روم ایلینک صاغ قولنہ دخی مخصوص مباشر کوندر یلوب تنبیہات اکیدہ و انذارت شدیدہ ایلہ محکم تأکید و تنبیہ ایدلدکدہ فیابعد فرمان عالیشانمہ مغایر حرکت ایلامک اوزرہ ہر ہر قضا اماملری تنقید و نذر ایلیوب و بردکاری نذر جختلری باش محاسبہ دقتلرینہ ثبت و قید اولنشیکن الحالہ ہذہ وراء خفادن ینہ کسک و قرقق پارہلر ظهور ایتمککہ نظام مذکورہ مخالف بین الناس رواج و انتشار بولوب تعاطی ناسہ خلل بی قیاس طاری اولدوغی رتبہ تحقیقہ رسیدہ اولغلہ استانہ دولت اشیانہ مدہ بومثللو قرقق پارہلرک اخذ و اعطاسی کلیاً رفع و ذکر اولونان اجناس نقودک دخی مقدار معینندن زیادہیہ رواجی منع اولونوب بوصورتدہ عباداللہ حوایج و روریرلرینی کورمکدہ مضایقہ چکماملری ایچون ایادی ناسدہ بولونان مقصوص پارہلرک جدید پارہ ایلہ تبدیلی مقتضی اولدوغنہ بناء تبدیل اولنہ جق قرقق پارہلرک یرنہ نہ مقدار جدید پارہ یرلمک اقتضا ایلدوکی معلوم اولق ایچون ضرب خانہ عامرہ مدہ مخصوصاً چاشنی طوتدرلدقہ قرقق استانبول پارہ سیلہ مخلوط اولان قرقق و کسک مصر پارہ سنک ہر بر درہمہ اولن اوچر بچق اچہ حسابیلہ جدید پارہ و یریلوب بوجہلہ تبدیل اولغلہ متحمل اولدوغی طوتیلان نمونہ دن ظاہر و ضریخانہ عامرہ ناظری و صاحب عیار و جہلہ رجال ضریخانہ و مابجہلہ نندہ قراردادہ اولغین وجہ مشروح اوزرہ ایادی ناسدہ اولان قرقق پارہلر جدید پارہ ایلہ تبدیل ایتدیرلمک ایچون طرف طرف جدید پارہلر ایلہ مباشرلر تعیین و یانلرینہ صرافلر قوشیلوب بعت و ارسال اولنلریلہ ایدی سزکہ مومی الیہم سز اشبواسر شریف جلیل القدرم وصولندہ تحت قضا و حکومتکزدہ بجم الناس اولان محلاردہ دلالتلر ندا ایتدردوب امر شریفمک مضمون اطاعت مقرونی عامۃ ناسہ اعلان و اشاعت ومن بعد قلیل و کثیر او مثللو قرقق و کسک پارہلر اخذ و اعطا اولنوب و کمیار اولنلری بر طریقہ رایج و جاری اولماق و کذلک سکۃ ہایونملہ مسکوک و کسک کفرہ سکۃ سیلہ مرسوم اولان اجناس نقود دخی بالادہ شرح و تفصیل اولنان بہالرندن زیادہیہ آلتوب و یرلماک شرطیلہ جملہ محکم تنبیہ و تأکید و منع کلی ایلہ منع ایتدیردکدن صکرہ بشقہجہ مباشرلر ایلہ کوندریلہ جک پارہ جدیدک نفر و ترویجی خصوصندہ ہر بریکز اہتمام و دقت و سرمو تہاون و تقصیردن بغایت اتقا و مجاہبت ایلہ سز و سنککہ مباشر مومی الیہ سن بوابدہ سندن کمال دقت و مزید انتباہ و بصیرت اوزرہ حرکت مأمول و منتظر اولغلہ مأمور اولدوگک اوزرہ روم ایلینک صاغ قولی نہایتنہ واروب امر شریف عالیشانمک مضمون اطاعت مقرونی اوزرہ جملہ تنبیہ و تأکید و اگر بو نظامک خلافنہ حرکت ایدن اولورایسہ کاشامن کان بلا توقف حقلرنہ ترتیب جزا اولنہ جفتی جملہ سنہ کرکی کبی تفہیم ایلیوب مضمون امر شریفی تنفیذ و اجرادہ زیادہ دقت

واهتمام ايله سن . حاصل كلام بعون الله تعالى بو نظامك دوام و استقراری اقصای مراد هایونم اولغله خلل نظر قندن صیانت و محافظه برله علی وجه الکی شروطنه مراعات ایلک جله کزک اوزر لرینه لازم ایکن رعایت شروط نظامنده تقید ایلوب بوندن صکره تحت قضا لریک زده قرقق پاره نك رواجنه رخصت و جواز کوسترمک و یا خود ذکر اولنان اجناس تقودک زیاده یه النوب و برلسنی منع اتمامک احتمالکنز اولور ایسه سرأ و علناً تجسس و تفحص ایتدر یلوب فرمان جلیل الشانحه مغایر حرکتده بولندوغ کزک خبری آلدیغی ساعتده مقدماتاً تعهد اولنان نذوراتک تحصیل ايله قناعت و اکتفا اولغیوب وبالی بوئلریکزه و بریلان فتوی شریفه موجبنجه بلامان جزالریکز ترتیب اولنور . ایمدی نتیجه کاردده ظهور ایدمک معاتبات شدیدبی بر خوشجه تفکر و ملاحظه ایدوب اگر سزه سلامت حال لازم ایسه اشبو امر شریفمک مضمون منیفی محکمه لریکزک سجلاتنه ثبت و قید ایتدر دکن صکره علی الدوام موجبیله عمل و حرکت ایلوب مقدار ذره اهامال و قصور دن زیاده حذر و اتقا ایلکز باینده فرمان عالیشانم صادر اولشدر بیوردومک . فی اواخر ب ۱۱۴۰

دیگر طرفدن ، احمد ثالث ووزراسی ، لاله صفالری ، بنیشلر و چراغانلرله مشغوللردی . او سنه لرده احمد ثالث ایوب یالینسنده ایدی . برکون ، کزینتی ایچین (حسن پاشا باغچه سی) نه کلدی . « برزرافرنجی یه نشان آلوب آیا دشمن دیندن اخذ انتقام میسر اولور می دیو تفأل » ایتدی . مسافه سکسان بش آدیمدی . « زرافرنجی » قضاء و ورولدی . وزیر اعظم ، وزرا ، بالخاصه شاعرلر ، حیرتلر ایچنده قالدی . اونلرک فکر نجه ، بوموفقیته « مشق و تعلیم ايله اولور حالاتدن » دکلدی . نهایت : « ودیعه ذات خلافت سہاتلری اولان کرامت ولایتک آثارندن غیری نسنه یه محمول اولماق موجه و معقول دکلدی . دیدیلر ، درحال بو « خارقه حیرت افزا » یه تاریخ دوشورمه یه جالیشدیلر . وقعه نویس راشد شو تاریخی سویله دی :

بوحال مشق ايله تعالیم ايله اولن کرامتدر
قیل ادراک اقتدار معنوی شاه کردونی
محصل قلدی سلطان کرامت پیشه نك ابراز
ولایتدن جانبده اولان اسرار مکنونی
بوحالندن اولان آگاه تحسین برله راشدوش
دیدنی تاریخن اوردی برده سلطان احمد آلتونی

احمد ثالث ، بومهارتدن کندی ده ممنون اولدی . بالخاصه بونک خلق آراسنده جنسکورلکنه پارلاق برعلامت تلقی ایدیله جکنه سویندی .

برکون ، وزیرى ابراهيم پاشانك (طوپچيلر) . كيتديكنى خبر آلدى . كنديس
درحال بياض اوزرينه برخط هايون كوندردى :

» بنم وزيرم طوپچيلره وارمىسز كوچوك تخته كوشكلا
نهايتندن قارشو ديواره آلتون وضع ايدوب آتەسز اورە جنەكز
هيچ اشتباه يوقدر مركب ايله سكسان بش رقم اولمشدر سز دخ
اوررسز غايت مناسب و خالقك ايچنده ممتاز و خيلي تقويت دينى دولە
اولور سوزلره باعث بادی اولور اكر اوررسكز نه مرتبه بنى مسرو
ايدرسكز كه قلم ايله وصف ايدەم خط هايون وصولندە آتەغه مباشرد
ايله سز «

احمد ثالث خلق ايچين دوشونديكى ، « تقويت دينى دولت اولور سوزلر
باعث ، اولمقدى . خلق ايسه ، پادشاهك و وزيرلرينك ده سرايلرنى طاشلامايە جسارە
ايدەجك درجەده بزكيندى . پادشاه ايله وزيرى ، صفيه لرينك دانشين باغچەلرندە
لالەلر و گلرلە مزين مسيره لرەده آلتونە قورشون آتارلر كن ، خلق ايچنده برچوقلري
آج و بى علاج ، متالەكە قورشون آتورلردى .

احمد رفيع